משנה · אחרונים · תוספות רבי עקיבא איגר · סדר מועד

תוספות רבי עקיבא איגר
על משנה מועד קטן

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה מועד קטן

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ד 4
משנה ה 5
פרק ב 5
משנה א 5
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ב 7

פרק א

משנה א

[אות א] **בהרע"ב ד"ה משקין במועד כו'. לא שרי במועד דלא פסדי כו'**. וכ' הר"ן אע"ג דאם היה משקה שדה בית הבעל הוי עביד טפי. לא מקרי פסידא אא"כ דבר שהגיע לפירות והדר מפסיד. אבל להוסיף על מה שנראה לעינים הרוחה מקרי ולא פסידא:

[אות ב] **בתוי"ט ד"ה במועד. ורי"ף ורמב"ם והרא"ש כו'**. בטור ססי' תקל"ו סיים להרי"ף דסבר מלאכת חוה"מ דאורייתא ע"ש ועי' בב"י וצ"ע:

משנה ב

[אות ג] **בתוי"ט ד"ה וחכמים. דמיירי דשדי לאבראי**. בסוגיא אינו כן ואדרבה מבואר ההיפוך דאם שדי לאבראי לית ביה משום מכשיר אגפיה לזריעה. אלא דהש"ס קאמר דא"ב בשדי לאבראי דלמ"ד כעודר איכא ולמ"ד מכשיר אגפיה ליכא ועלה פרכינן למ"ד משום שמכשיר תיפוק ליה משום עודר ור"ל וליתסר גם בשדי אבראי ומשני עודר נמי כי שקיל בדוכתא מנח לה. ור"ל דהך מ"ד ס"ל דבשדי לאבראי אינו דומה לעודר. הרי מבואר דלמ"ד מפני שמכשיר אגפיה לזריעה מיירי מתני' באינו משליך לאבראי וממילא ל"צ לטעם דעודר דבלא"ה אסור משום דמכשיר. ואדרבא זהו מוסיף חומרא דאפי' היכא דאתא מיא בתריה דליכא משום עודר מ"מ אסור משום שמכשיר אגפיה לזריעה. וא"כ ע"כ דברי הר"ן קאי למ"ד משום דנראה כעודר דאיהו ס"ל דבשדי לאבראי ג"כ שייך משום עודר ולדידיה י"ל דמתניתין מיירי בשדי לאבראי דוקא דכה"ג מתירים חכמים דבהא פליגי ראב"ע וחכמים אם כה"ג נראה כעודר אבל בלא שדי אבראי גם חכמים ס"ל דנראה כעודר דפלוגתא רחוקה לא משוינן וכיון דהך חילוק מבואר בגמרא אליבא דמ"ד מפני שמכשיר אגפיה לזריעה וממילא י"ל הכי לאידך מ"ד אליבא דחכמים. כנלע"ד מוכח בכוונת הר"ן אף דדחוק קצת. ודברי התוי"ט צע"ג. ואולם בדברי הר"ן הנ"ל קשה לי דנראה דס"ל דבלא שדי אבראי אסור משום דמיחזי כעודר. ועדיפא הו"ל למנקט דאסור משום שמכשיר אגל"ז. כמבואר בסוגיא דמאן דאוסר משום דמיחזי כעודר ס"ל ג"כ האיסור דמכשיר אגל"ז, ולהך טעמא דמכשיר אגפיה לזריעה אסור גם באתא מיא אבתריה וצ"ע:

משנה ד

[אות ד] **במשנה בונה כדרכו**. ואשמעי' דאע"ג דמיחזי כמאן דעביד נטירותא לפירי אפ"ה שרי. גמרא:

משנה ה

[אות ה] **במשנה את הנגעים בתחלה**. ברש"י וכן הרע"ב לא העתיקו תיבת בתחלה ובאמת הגירסא בתחלה קשה דהא מבואר בסוגיא דבתחלת הסגר הראשון דהיינו בטהור גמור לכו"ע לא חזי כלל. ובתחלת הסגר ב' כו"ע חזי ומטמאי' ליה. ולשיטת תוס' דבתחלת הסגר ראשון חזו (וע"כ דלא גרסי בטהור כ"ע ל"פ דלא חזי) מ"מ הא ס"ל דבתחלת הסגר הראשון גם לחכמים רואים להקל ולא להחמיר דרשאי לשתוק וא"כ פלוגתייהו לא הוי בתחלה. משנה למלך (פ"ז מהלכות יו"ט):

[אות ו] **בהר"ב ד"ה ששמחה היא לו. כשרואה אותם**. תמהני דהא מסקינן בסוגיא אימא מפני ששמחת הרגל עליו. והיינו דגם ר"מ ס"ל דיום ליקוט עצמות אבל הוא לו וחייב להתאבל כל היום כדאיתא בברייתא דאבל רבתי. אבל הכא ס"ל כיון דעוסק בשמחת הרגל אינו מצטער בליקוט עצמות וצ"ע:

[אות ז] **בהרע"ב ד"ה קודם לרגל. ושמא יתן המעות**. ולהך טעמא היכי דעביד בחנם שרי. גמרא:

פרק ב

משנה א

[אות ח] **בתוי"ט ד"ה ומניחה. כלומר דפתח באבל**. כוונת התי"ט להשוות דברי הרע"ב עם לישנא דהש"ס דקאמר פתח באבל וסיים במועד וכו' משמע דהראי' מדלא פירש דינא דאבל. אבל באמת תמוה לי דלפי מה דפירש הרע"ב דאירעו אבל היינו דמחמת האבל עכב עד המועד (וכן מבואר ממ"ש הרא"ש בשם הראב"ד להוכיח דדבר האבד אף אם ליכא אחר דאסור לעשות ע"י עצמו בצינעא דאם איתא דבצנעא מותר הו"ל כמכוין מלאכתו במועד דהא לאו אונס הוא עכ"ל. הרי מבואר דמפרש כהרע"ב דמוכח דארעו אבל מותר במועד) א"כ מפרשים הוכחת הש"ס דפתח באבל וסיים במועד. הא מה דלא מפרש דינא דאבל. היינו דמתני' לא מיירי הכא כלל מדין אבל. והא דקתני וארעו אבל לא משום דינא דאבל אלא דע"י שאירעו אבל מותר בחה"מ. ועדיפא הו"ל להש"ס למידק מהא גופא מדשרי במועד ע"כ דאסור באבל דאל"כ לאו אונס הוא וליתסר במועד ולזה היה נלע"ד בדעת הרע"ב והראב"ד דהכי קאמר הש"ס מדפתח באבל וסיים במועד ולא פירש דינא דאבל ע"כ דלא מיירי מדין אבל. ולא מלתא באפי' נפשי' הוא אלא דחדא קתני דארעו אבל מותר במועד א"כ ש"מ דבימי אבל אסור. ומה דמשני רב אשי לא מבעיא קאמר לא מיבעיא בימי אבלו דשרי כו' היינו דר"א קאמר דלאו חדא קתני אלא

דמתני' מילי מילי קתני דארעו אבל ואף במועד מותר. אבל למה דקיי"ל כשינויא דרב שישא כו' דאבל חמור מתני' חדא קתני דמכח דארעו אבל מותר במועד. כנלע"ד ברור בעה"י. ואולם תמוה לי למ"ש הרא"ש לדחות הוכחת הראב"ד הנ"ל דאף שהיה מותר בימי אבל מ"מ מתוך מרירות אבילות אין דעתו סובלת להתעסק במלאכה. א"כ מאי מדייק הש"ס פתח באבל. הא כיון דחדא קתני ליכא הוכחה למה דלא פירש דינא דאבל דלא מיירי מיני' וגם ההוכחה מדשרי במועד לאו ראי' הוא דהא אף דשרי בימי אבלו מותר במועד כמ"ש הרא"ש וצע"ג:

פרק ג

משנה א

[אות ט] **בתוי"ט ד"ה והנזיר. אבל בגמרא מסיק כו**'. ר"ל דלפי מה דמספקא לן בש"ס דדלמא מתני' בלא היה לו פנאי קודם הרגל היה קשה קושית הר"ן דפשיטא ומוכרחים לתירוצו דהי' ס"ד לחוש דשמא ישהה קרבנותיו והיינו דניחוש דלפעמים יהי' לו פנאי קודם הרגל וישהה קרבנותיו עד רגל שהוא בטל ממלאכה שיטעה ויסבור דיהי' מותר לגלח. או כמ"ש רש"י (דף י"ד ע"ב) דשמא ישהה קרבנותיו עד יו"ט האחרון ומקריבו ואסור להקריב קרבן יחיד ביו"ט אבל לפי מה דמסקי' דאעפ"י שיש להם פנאי מותר בלאו הכי ניחא דחידוש גדול הוא דאף דהי' יכול לגלח קודם הרגל מ"מ אם לא גילח מקודם מותר לגלח ברגל. ולא קנסי' לי' כי היכי דלא לשהי קרבנותיו. וא"כ קשה על הרע"ב שכתב אם חל ז' שלו הא באמת אף אם הי' לו פנאי מותר. ורש"י שכתב ג"כ בהרע"ב היינו שכן דרך רש"י לפרש המשנה כפי ס"ד דהש"ס. והיינו לפי האבעי' דבהי' לו פנאי אסור. וגם דממה דפשיט אביי (דף י"ד ע"ב) הא בימי טומאתו נהיג מוכח דהי' ס"ל דמתני' מיירי באין לו פנאי דאל"כ אדרבא איכא רבותא בעולה מטומאתו קודם הרגל דהי' לו פנאי אפ"ה שרי. אבל הרע"ב הי' לו למנקט לפי המסקנא דגם בהיה לו פנאי שרי. ויעויין בתוס' ד"ה ומנורה וכו' במה שכתב וא"ת מאי קמ"ל נזיר ומצורע (ר"ל כיון דגם בבא ממדינת הים ואינך מותר בגילוח כל הראש מכ"ש נזיר ומצורע דאיכא מצוה) ותירצו דס"ד דאסור שלא ישהו קרבנותיהן. והיינו לכאורה כתירוץ הר"ן הנ"ל דס"ד למיסר מחששא דלא ישהה קרבנותיו. ואולם מה שכתבו אחר זה ואי מיירי רבא בשלא הי' להם פנאי וכו' לא הבנתי דהא כל עיקר דבריהם הראשונים היינו לאותו צד דמיירי באין לו פנאי דס"ד למיסר משום שמא ישהה קרבנותיו דאילו לאידך צד דמיירי

דיש להם פנאי בלא"ה ליכא קושיא דזהו קמ"ל דאף שהיה לו פנאי דבכה"ג בבא ממדה"י אסור מ"מ בנזיר ומצורע שרי. וצל"ע:

משנה ב

[אות י] **בהרע"ב ד"ה ומטפחות ספרים. בין כתפיו**. ובמסתפר לכל אותם שהתירו חכמים. תוס' (דף י"ח ע"ב):

[אות יא] **בתוס' חדשים ד"ה בהרע"ב ד"ה ומטפחות. ובטור וב"י משמע**. גם בתוס' (ד' י"ח ע"ב) כתבו ב' הגירסות וכתבו דמן הירושלמי אין הכרח. עיי"ש:

[אות יב] **בתי"ט ד"ה וכל העולים. כ"כ הר"ן**. ובתוס' (דף י"ח ע"ב) נסתפקו אם הוא דוקא במצורע דאסור בתכבוסת או אף בעולה מטומאת מת ונבילה: